

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

РЕПКО І.П., ОДАРЧЕНКО В.І., ЗАДОРЖНЯ Я.І. Гуманізація освітнього процесу в умовах воєнного стану: нормативний аспект	159
РЕШКО В.Й., ГОРВАТ М.В. Особливості розвитку творчого мислення учнів початкової школи	161
РОЗМАН І.І., ВОНЧАК Я. В. Інформаційно-комунікаційні технології: чинник підвищення якості освіти	164
РОЗМАН І.І., ГАРАГОНІЧ І.В. Адаптація молодого педагога до роботи в школі: методичні засади	166
РОЗМАН І.І., МАРИНА І.І. Інноваційні підходи до підготовки педагогів у контексті реформування системи вищої освіти	168
РОЗМАН І.І., ЧОПЕЙ М.І. Підготовка вчителів початкових класів до використання ігрових технологій	169
РУСИН А. Theoretical basis of teaching lexical material of senior school learners at the english language lessons	171
РЯБЕЦЬ Д.В. Педагог як фасилітатор інноваційного освітнього процесу	173
СИМОНЯН В. В. Етапи розвитку етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу	175
СІДОР Ю.І., ТОВКАНЕЦЬ Г.В., КОСТИНСЬКА О.В. Принципи національно-патріотичного виховання дітей в українській початковій школі	177
СОФЛКАНИЧ І. М., ПИНЗЕНИК О. М. Аналіз моделі оновлення розвивального середовища ЗДО	179
СОЧКА О. М., ПИНЗЕНИК О. М. Компоненти інноваційної компетентності керівника закладу освіти	181
СУХАРЮК О.І., КОБАЛЬ В.І. Історичні особливості розвитку закладів позашкільної освіти Закарпаття кінця ХІХ – початку ХХ ст.	183
ТЕЛИЧКО В. Ю. Можливості технології «Квест» під час вивчення студентами іноземних мов	185
ТОВТИН А.І., ЛІБА О.М. Технологія «Створення ситуації успіху»: теоретичний аналіз	187
ТОМПА-БАЧКОВ Є. Т., ЛАЛАК Н. В. Професійна мобільність учителя: сутність дефініції	189
ТРИФАНОВА Д. А., БРИЖАК Н. Ю. Формування культури спілкування молодших школярів в освітньому процесі	191
ТЯГУР В.М. Переваги інтегрованого курсу «Дизайн і технології» для розвитку технологічної освіти у початковій школі	193
ФЕЛЬЦАН І.М., СУЧКОВА О.А. Комбінована наочність як ефективний засіб формування лексичної компетентності учнів старшої школи	195
ФЕНЦИК О. М. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до комунікативно-мовленнєвого учнів	197
ФЕНЦИК О. М., РЕПЯНЧИН О.Л. Педагогічні засади формування читацької грамотності молодших школярів	200
ФЕНЦИК О.М., СТЕПАНЮК Б.Ю. Мовленнєвий розвиток здобувачів початкової освіти на уроках української мови: зміст та основні його напрями	202
ФЕНЦИК О. М., ШУХ М.А. Формування творчих здібностей молодших школярів на уроках мовно-літературної освітньої галузі	204
ФІЗЕР В.С. Формування педагогічного артистизму майбутнього вчителя музичного мистецтва	206
ФІЗЕШ О.Й. Діяльність закладів професійної освіти в Закарпатті (50-80 рр. ХХ століття)	208
ХОМА О. М. Інноваційні тенденції у методиці викладання мовно-літературної освітньої галузі	210

книжок, до читання медіатекстів; створення умов, що сприяє читанню учнями для задоволення, для відчуття особистісного зростання, набуття школярами індивідуального досвіду читача, емоційно-чуттєвого досвіду і ціннісних орієнтирів; запровадження регулярної дозвіллевої практики читання книг як в закладах освіти в позаурочний час, так і в родині.

Ефективність формування читацької грамотності досягається шляхом систематичної роботи з розвитку умінь, необхідних для проведення пошуково-текстової діяльності (знаходження причинно-наслідкових зв'язків у тексті, передбачення розгортання подій; виявлення прямих і непрямих оцінок автора і обґрунтування свого розуміння; виявлення емоційного тону тексту і обґрунтування свого розуміння; встановлення зв'язків між фрагментами тексту та їх тлумачення; знаходження й інтерпретація значущих художніх деталей тощо).

Таким чином, продумана методична система та упровадження зазначених організаційно-педагогічних умов сприятиме ефективності формування читацької грамотності молодших школярів.

Література

1. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/content/B0/derj-standart-pochatk-new.pdf>
2. Мартиненко В.О. Читання молодших школярів: зміни і виклики в умовах розвитку інформаційного суспільства. *Collection of Scientific Papers АОГОΣ*, Jan. 2020, pp. 32-35
3. PISA: читацька грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В.М. Терещенко. Київ: УЦОЯО, 2017. 123 с

УДК 373.3.015.31-052:81'233:[37.016:811.161.2]

ФЕНЦИК О.М., СТЕПАНЮК Б.Ю.
Мукачівський державний університет

МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЙОГО НАПРЯМИ

Проблема мовленнєвого розвитку завжди була у полі зору дослідників, проте особливої актуальності вона набуває у зв'язку з потребою суспільства в підготовці комунікативно-активних, всебічно розвинених особистостях, які здатні швидко адаптуватись та ефективно діяти в сучасних постійно змінюваних умовах. Питання мовленнєвого розвитку та формування комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти в сучасній лінгводидактиці розглядається як важлива суспільно-педагогічна проблема, оскільки формування комунікативної компетентності є складовою мети мовно-літературної освітньої галузі.

Серед науковців, які досліджували проблему розвитку мовленнєвих і комунікативних умінь молодших школярів, слід виокремити В. Бадер, Л. Варзацька, М. Ващуленко, К. Пономарьова та ін. Проте, як свідчить аналіз публікацій та за нашим спостереженням, і досі існують суперечливості щодо вичерпного розв'язання означеної проблеми.

Так, під «розвитком» розуміємо процес, який характеризується якісними змінами; як певні видозміни індивіда від простого до складного, від нижчого до вищого в процесі накопичення кількісних змін, що ведуть до якісних перетворень.

З лінгводидактичного погляду, мовленнєвий розвиток учнів початкової школи передбачає: 1) збагачення словникового запасу учнів; 2) засвоєння норм літературної мови; 3) формування умінь і навичок продукувати висловлювання в усній і письмовій формах певного типу і стилю мовлення з урахуванням ситуації спілкування [1].

Мовленнєвий розвиток здобувачів початкової освіти розуміємо як цілеспрямоване формування в них мовленнєвих умінь і навичок в різних видах мовленнєвої діяльності (слухання-розуміння, говоріння, читання, письмо), що є передумовою для формування їх комунікативної компетентності. Мовленнєвий розвиток молодших школярів передбачає кількісне накопичення слів (збільшення словникового запасу, обсягу висловлювання) і якісні зміни у мовленні (правильна вимова, виразність, багатство, образність тощо). Основним критерієм ефективності процесу мовленнєвого розвитку є сформовані уміння відбирати доцільні мовні засоби та висловлювати свої думки правильно, змістовно, точно, виразно, образно в усній та писемній формах, а також вміння правильно і оптимально використовувати свою мовленнєву діяльність у спілкуванні з іншими людьми.

Аналіз Типової освітньої програми НУШ під керівництвом О. Савченко [2] (мовно-літературна освітня галузь (українська мова) дозволив виокремити два взаємозв'язаних складники — мовленнєвий розвиток учнів і їхня мовна освіта, що реалізуються через такі змістові лінії взаємодіємо усно; взаємодіємо письмово; досліджуємо мовні явища, читаємо, досліджуємо медіа. Крім того, знання, уміння й навички мовної освіти розглядаються як основа формування в учнів мовно-мовленнєвої компетентності. Саме тому з метою мовленнєвого розвитку здобувачів, формування умінь змістовно і грамотно висловлювати свої думки в усній і письмовій формах необхідним є засвоєння молодшими школярами певних знань з мови і формування умінь застосовувати їх у мовленнєвій практиці. Отже, здобувачі початкової освіти на уроках української мови повинні оволодіти: мовою як засобом спілкування; різними видами мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письмо, а також набути досвід діалогічного та монологічного мовлення.

Безперечно, успішність мовленнєвого розвитку здобувачів залежить від різних факторів, зокрема це і мовленнєве середовище, і рівень спланованої системи роботи над розвитком мовлення, і потреба у спілкуванні тощо.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що мовленнєвий розвиток учнів не є стихійним процесом, а потребує постійного педагогічного управління. Уважаємо, що успішність процесу мовленнєвого розвитку залежить від ряду педагогічних чинників: від системності, послідовності й наступності; створення зразкового мовленнєвого середовища для учнів; добре спланованої системи роботи з розвитку мовлення на різних рівнях (орфоепічному, лексичному,

морфологічному, синтаксичному, текстовому); чіткої системи комунікативно-мовленнєвих вправ; упровадження в освітньому процесі інтерактивних методів, застосування парних і групових форм навчання; застосування компетентнісного, комунікативно-діяльнісного підходу до уроків української мови, що передбачає підпорядкування вивчення мовних знань мовленнєвому розвитку учнів; залучення школярів до комунікативно-мовленнєвої активності шляхом створення комунікативно-мовленнєвих ситуацій.

Література

1. Вашуленко М. Українська мова і мовлення у початковій школі. Методичний посібник. Вид: Освіта, 2018. 400 с.
2. Типова освітня програма (НУШ) для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О. Я. Савченко (1-2 класи). URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>

УДК 373.3.015.31-057.874:37.016:81:82

ФЕНЦИК О. М., ШУХ М.А.
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Актуальність порушеної проблеми визначено в Державному стандарті початкової загальної освіти, де метою мовно-літературної освітньої галузі визначено «... розвиток мовленнєво-творчих здібностей» [1]. Крім того, відповідно до Концепції «Нова українська школа», важливим завданням НУШ є забезпечення умов для розкриття й розвитку здібностей та творчого потенціалу здобувачів [2]. Означене вказує на потребу пошуку концепції навчання та продовження наукової дискусії з питання розвитку творчих здібностей.

Проблема творчої особистості, розвитку її творчих здібностей завжди була у полі зору вчених (Н.Будій, О. Вашкевич, М. Врубльовська, М. Коновальчук) та, попри це, питання розвитку мовленнєво-творчих здібностей потребує ще наукового довершення. У наукових розвідках поняття «мовленнєво-творчі здібності», «літературно-творчі здібності» базується на ознаках такого феномену як «творчість» [4]. Вона оцінюється філософами, психологами та педагогами як неодмінна умова людського існування та соціального прогресу, вища духовність особистості як суб'єкта творчого процесу (М. Бахтін, Л. Виготський, О. Потебня та ін.).

Аналіз наукових праць вказує на те, що творчі здібності (творчі потенціали), закладені та існують в кожній дитині, при цьому можуть виявлятися в різних видах діяльності, а тому завдання педагога – виявити своєрідний індивідуальний творчий потенціал кожної дитини та його розвивати. Проте розвиток творчих здібностей можливий тільки в діяльності, зокрема в творчій діяльності. З огляду на означене, розвиток мовленнєво-творчих здібностей можливий лише у мовленнєво-творчій діяльності.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>